

Hoofdstuk 1

Lenray

Het meisje droeg een blauwe satijnen jurk, met een prachtig opengewerkt voorrokje waarop een leeuwerik was geborduurd. De wijde hangmouwen om haar armen raakten de grond nu ze op haar knietjes aan het spelen was. Stukken speelgoed van goud en zilver lagen verspreid voor de open haard. Het kind neuriede een liedje in zichzelf terwijl ze piepkleine spulletjes heen en weer schoof: lampjes, stoeltjes en tafeltjes. Een vaasje ter grootte van haar nagel zette ze zorgvuldig onder een popperig hemelbedje. Het knisperende vuur in de haard verspreidde een warme gloed. Voor de open haard lag een grote zwarte hond met een rode tong uit haar bek, die toekeek hoe haar bazinnetje zich vermaakte. Na een tijdje raakte Jeanne, want zo heette dit meisje, het echter beu om met haar miniatuurhuishouden te spelen. Ze gaapte verveeld.

Op tafel lag een wandkleed in mooie, warme kleuren, dat leek te smeken om aangeraakt te worden. Jeanne had toch verder niets te doen en liep erheen. Op het kleed was een monnik afgebeeld die aan een tafel zat te eten. Ze tilde haar met blauw satijn bedekte arm op en streek met haar vingers over het borduurwerk, dat zacht en aangenaam aanvoelde.

Ze had toegekeken hoe Aymée, haar gouvernante, met haar naald aan dit wandkleed in wording werkte. Het was niet heel groot en zou net zo goed als dekkleed voor haar hond Noir kunnen dienen. Meteen bedacht ze dat Aymée niet graag een heilige monnik over een hond heen zag hangen, maar Aymée deed een dutje op haar kamer en was er nu niet. Jeanne gleed met haar duim over het gezicht van de monnik, waardoor het borduurwerk over de tafel schoof en er een schaar op de grond viel. Het was wel een dikkerd, deze monnik, en hij zag er sluw uit. *Monsieur* Bourbon, haar leraar, zei vaak dat monniken sluw waren, zo sluw als vossen. In een van de boeken in de boekenkast in de hoek zat een plaatje van een vos. Zou deze monnik er niet vreselijk grappig uitzien met het gezicht van een vos? Voordat ze het wist droegen haar benen haar naar de boekenkast en sloegen haar handen het boek op de juiste bladzijde open. De vos keek haar grijnzend aan en ze grijnsde naar hem terug. De schaar deed knip-knip en daarna droeg ze Reinaert de vos naar de tafel. Een gat knippen in het wandkleed was wat lastiger, maar uiteindelijk zat er toch een prachtig gapend gat waar het gezicht van de monnik had gezeten. Ze paste het plaatje van de vos erin en drukte het vast tegen de losse draadjes. Vol bewondering bekeek ze het nieuwe dieren gezicht met een monnikenkap op. Toen besepte ze plotseling wat ze had gedaan. Wat zou Aymée wel niet zeggen? Ze sleepte het wandkleed naar een hoek en stopte het in een kist.

‘Je zonden zullen je achterhalen.’ Het was alsof *monsieur* Bourbon deze woorden in haar oor fluisterde. Vlug keek ze over haar schouder, bang dat hij ongemerkt de kamer was binnengeslopen, maar hij was er niet. Ze slaakte een zucht van opluchting en bedacht toen dat hij ruim een week gele-

den naar Engeland was vertrokken en dat Aymée alle lessen van hem had overgenomen.

Het was al tijd voor het avondeten zonder dat Aymée de schade aan haar wandkleed had ontdekt. Omdat ze geloofde dat ze de hele middag heel zoet was geweest, serveerde Aymée het eten van Jeanne op een bijzonder bordje, waar ze soms van mocht eten als ze zich voorbeeldig had gedragen. Dit bordje was Aymée heel dierbaar, want dat had ze gekregen van haar man François, die al geruime tijd geleden was overleden. In zilver reliëf was David afgebeeld die een leeuw versloeg. Jeanne, geplaagd door een licht schuldgevoel, liet dat gevoel overstemmen door haar opgetogenheid. Toen ze haar eten op had, gleed ze met haar wijsvinger over de contouren van Davids arm en zijn tuniek. In een vlaag van dapperheid streek ze voorzichtig over de ruige manen van de leeuw en zijn scherpe klauwen. Aymée merkte de aarzeling van het meisje op en plaagde haar.

‘Hij is niet echt, Jeanne. Die leeuw kan je niet krabben of bijten. Het is maar een bordje.’

Vlug liet Jeanne haar hand op haar schoot vallen en ze perste boos haar lippen op elkaar. Ze vond het niet leuk dat de suggestie werd gewekt dat ze bang zou zijn. ‘Ik denk dat David misschien wel wat bang was. Een klein beetje maar.’

Aymée glimlachte naar haar en Jeanne, enigszins gerustgesteld, ging verder. ‘Maar hoe kon David nu een leeuw doden? Waarom was hij zo sterk?’

‘God hielp hem’, antwoordde Aymée.

Jeanne was vijf jaar. Al een tijdje zei ze stevast ‘bijna zes’, deze prinses. Haar vader en moeder waren de koning en koningin van Navarra en haar oom was de koning van

Frankrijk. Als iemand haar echter had gevraagd wie ze zelf als vader of moeder zou kiezen, mocht dat kunnen, dan had ze André de bakker genoemd en Toinette de voedster, haar minnemoeder. André was de vrolijkste man die je je maar kon voorstellen. Hij was goedlachs en stopte haar altijd wel iets lekkers toe. En Toinette – ja, Toinette hield van haar en vond alles wat Jeanne deed geweldig.

‘Een prinses zijn’, zo hield Aymée haar telkens voor, ‘betekent dat je in een bepaalde klasse zit. Jij bent anders en daarom moet je leren netjes te praten, te lopen en je te gedragen, wat bij een koninklijk iemand hoort.’

‘Maar ik heb aan elke hand vijf vingers’, bracht Jeanne naar voren.

‘Wat heeft dat ermee te maken?’

‘Nou’, antwoordde Jeanne bedachtzaam, ‘Toinette heeft aan elke hand vijf vingers, Yvette ook en *monsieur* Perault, de stalmeester, ook. Dus ik ben net als zij en niet anders.’

‘Nee’, reageerde Aymée vrij scherp, ‘jij bent niet zoals zij. Jij bent een Albret. Je hebt koninklijk bloed.’

‘Maar mijn bloed is rood, net als dat van Toinette’, gielde Jeanne. ‘Dat weet ik, omdat ze zich vorige week heeft gesneden. Ik zag het bij mezelf toen ik me aan een doorn prikte ...’

‘Stil, Jeanne, stil!’

Aymée moest ze gehoorzamen. Dat was gewoon een feit. Al was Jeanne niet altijd gehoorzaam, ze had al heel jong geleerd dat als ze dat wel deed, het leven veel gemakkelijker was. Haar vader en moeder in het koninkrijk Navarra waren net zo ver bij haar vandaan als de zon van de maan. Lonray, een landgoed in het Franse Normandië, was Jeannes thuis, waar ze woonde.

Over het geheel genomen was Lonray een prettige plek om te wonen. Het landgoed was eleganter dan veel Normandische huizen in de buurt en Jeanne was best blij dat ze hier kon wonen. François, de echtgenoot van Aymée, had zijn best gedaan om er na zijn huwelijk met zijn beeldschone bruid een aantrekkelijke plek van te maken.

‘Een heerlijk huis voor een heerlijke vrouw’, had hij gezegd. Er werden metselaars aangetrokken om prachtige stenen zuilen te maken en beelden voor op het terrein. Tuinmannen waren ingehuurd om een groot park om het huis aan te leggen, met een hoge muur eromheen om buitenstaanders weg te houden. Het park had brede lanen, bruisende fonteinen, exotische bloembedden en er stonden grote bomen. Bij mooi weer maakten Aymée en Jeanne ’s ochtends een wandeling in het park. Ten noordwesten van Lonray grensde Écouves, een donker bos met herten, die nogal eens het park in liepen.

De ochtend nadat ze een gat in het wandkleed had gesneden rende Jeanne naar de stallen om wat graan te bedelen bij *monsieur* Perault, omdat ze hoopte een paar herten te kunnen voeren. *Monsieur* Perault, die dol was op het prinsesje, gaf haar graag een handvol. Ze rende terug naar buiten, naar Aymée, die haar berispte dat ze de stalmeester lastigviel. Jeanne liet haar hoofd hangen en verborg het graan in haar cape. Maar terwijl ze over het terrein liepen verdween haar neerslachtigheid en was ze weer blij, omdat ze bij het eerste heuveltje al herten zag lopen. Ze rende Aymée vooruit en bereikte met haar hand vol graan het heuveltje. Ze bleef roerloos staan en stak haar rechterhandje uit in de hoop een van de herten te lokken om het te voeren. Na wat een eeuwigheid leek te duren kwam een van de herten op haar af en

begon aan het graan in de holte van haar hand te knabbelen. Een beetje bang en tegelijk dapper voelde ze de warme, natte tong van het dier op haar huid. Haar vrije linkerhand hief ze voorzichtig omhoog om de glanzende vacht te aaien. Het hert liep niet weg.

‘Dag meneer Hert, ik heet Jeanne d’Albret’, fluisterde ze. ‘Ik ben geboren op 16 november 1528 en ben bijna jarig.’

Dat het hert met zijn grote, ernstige ogen zo dicht bij haar stond vervulde haar met een diepe vreugde. ‘Ziet u uw papa en mama weleens?’ ging ze op zachte toon verder, waarbij ze een vlugge blik over haar schouder wierp naar Aymée, die bukte om wat eikeltjes op te rapen die onder een grote eik lagen.

‘Mijn papa en mama zie ik bijna nooit’, vertrouwde Jeanne het hert toe. ‘Ze zijn heel druk met regeren in Navarra, weet u. Trouwens, mama gaat vaak naar het hof in Parijs om koning François te ontmoeten. Dat is mijn oom en hij heeft haar hulp nodig om heel Frankrijk te regeren, omdat Frankrijk zo groot is.’

Het hert knabbelde nog steeds aan het graan en bleef haar met zijn grote ogen aankijken.

‘En, meneer Hert, als u de hele tijd graan eet, waarom heeft uw vacht dan niet de kleur van graan? Ik moet melk drinken, omdat Aymée zegt dat ik daar een witte huid van krijg, maar ik weet niet of ik haar wel geloof. Want *monsieur Bourbon* drinkt tijdens de lessen die hij mij geeft de hele tijd wijn, die van druiven is gemaakt, en hij is niet paars. Maar’, en ze stopte even om lief naar het hert te lachen, ‘zijn neus is eerlijk gezegd wel een beetje paars.’

Het laatste beetje graan verdween in de bek van het hert. Na een laatste lik op de palm van haar hand draaide het

hert zich om en liep langzaam weg. Jeanne liep het hert een paar stappen achterna. Ze vond het vreselijk het hert te zien gaan. Het stopte bij een eik en schuurde met zijn fluwelen vacht tegen de stam.

‘Ik vind uw gewei heel mooi’, zei ze, ‘net een kroon! Ik krijg later ook een kroon. Net als papa en mama. Dat zegt *monsieur* Bourbon tenminste.’

Het had geen zin. Het hert kwam niet bij haar terug. Ze raapte een afgebroken takje op en stak het achter haar rechteroor. Net toen ze nog een takje zag dat ze achter haar linkeroor wilde steken, riep Aymée haar. ‘Jeanne, het is tijd om te gaan. We moeten niet te laat beginnen aan de lessen die *monsieur* Bourbon heeft voorbereid.’

Het meisje zuchtte. Altijd weer die lessen! Ze probeerde de tijd wat te rekken. ‘Mag ik ook nog wat eikels zoeken, net als jij? Misschien vind ik er een paar die groot genoeg zijn als theekopjes voor mijn poppen.’

Maar Aymée schudde beslist haar hoofd.

Later die ochtend begon het flink te sneeuwen. Er dwarrelden sneeuwvlokken langs de ramen en Aymée zei dat de winter nu snel kwam. Ze zette haar stoel wat dichterbij de haard en droeg Jeanne op om de provincies van Frankrijk op te noemen.

‘Lyonnais, Languedoc, Provence ...’ Jeanne stem haperde even, maar niet lang. Ze ging verder. ‘Dauphiné, Guyenne ...’ Toen stopte ze. ‘Is papa ook de gouverneur van Guyenne, Aymée?’

Vanaf haar plekje bij de haard knikte Aymée traag ja. De warmte van het vuur had haar nogal slaperig gemaakt. ‘Dat weet je toch wel, Jeanne.’

De wind woei hard en maakte een fluitend geluid tegen de dakrand. Dat geluid deed Jeanne denken aan de *txirula*, een fluitje met drie gaatjes erin dat Baskische musici bespeelden in het Navarra van papa. Ze glimlachte, stond op, begon te dansen en scandeerde met zangerige stem: ‘Mijn papa, mijn papa, is gouvern ...’

Ze kon de regel niet afmaken, want Aymée ging rechtop in haar stoel zitten en gebaarde vermoeid dat ze moest stoppen. ‘De provincies, Jeanne. Zeg het rijtje provincies op.’

Jeanne slaakte een zucht. ‘... Bourgondië, Champagne, Île-de-France, Picardië en Normandië.’

Ze stopte en deed net of ze klaar was. Aymée glimlachte en prees haar. ‘*Bon!* Goed zo, Jeanne. Heel goed zelfs. Je hebt ze allemaal opgezegd.’

‘Nee hoor, dat is niet zo’, gniffelde ze jolig, omdat ze haar gouvernante voor de gek had gehouden, ‘want Bretagne zat er niet bij.’

Nu slaakte Aymée een zucht. ‘Pak je schrift voor Latijn er maar bij, Jeanne.’

‘Kun je ook zuchten in het Latijn, Aymée?’

Aymée vroeg zich af of het prinsesje nu brutaal of leergierig was, maar voordat ze daarover uit was, kwam Yvette binnen, die een buiginkje maakte terwijl ze sprak.

‘Het is tijd voor het middagmaal, *madame* De Lafayette.’